GuyAI
מבית GOOL בגרויות

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: קיץ תשע"ז, 2017
מספר השאלון: 57381
שם התלמיד/ה: _____

גאוגרפיה – אדם וסביבה

שאלון 57381

הוראות לנבחן

גאוגרפיה — אדם וסביבה
על פי תכנית הרפורמה ללמידה משמעותית
הוראות לנבחן
א. משך הבחינה: שלוש שעות.
ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.
פרק ראשון — גאוגרפיה של ארץ־ישראל — 36 נקודות
פרק שני — גאוגרפיה של המזרח התיכון — 28 נקודות
פרק שלישי — נתי"ב (ניתוח תופעות יסוד במרחב) — 36 נקודות
סה"כ — 100 נקודות
ג. חומר עזר מותר בשימוש:
(1) אטלס אוניברסיטאי חדש, הוצאת יבנה, משנת 1993 ואילך (ללא המילון למונחי הגיאוגרפיה).
(2) אטלס כרטא — פיזי, מדיני, כלכלי, חברתי, משנת 1993 ואילך.
(3) אטלס כרטא אוניברסלי.
(4) אטלס ישראל החדש — האטלס הלאומי מהדורת 2008.
(5) מפה של ארץ־ישראל 1:250,000.
(6) מפה גאולוגית של ארץ־ישראל 1:250,000 או 1:500,000.
ד. הוראה מיוחדת: כדי להמחיש את תשובותיך היעזר בסרטוטים, חתכים וגרפים, לפי הצורך.
כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!
ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.
בהצלחה!
נספחים: א. מפה לשאלה 1, ב. מפה לשאלה 2, ג. מדרש תמונה לשאלה 5, ד. מפה סכמטית

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון — גאוגרפיה של ארץ־ישראל

(36 נקודות) בפרק זה עליך לענות על שתי שאלות: על אחת מן השאלות 1-3, ועל אחת מן השאלות 4-6.
ענה על אחת מן השאלות 1-3 (לשאלה — 22 נקודות).
ענה על אחת מן השאלות 4-6 (לשאלה — 14 נקודות).

1. תיירות

(22 נקודות)
(ראו בנספח: נספח א: לינות במלונות תיירות ביישובים נבחרים (2014) – מפה לשאלה 1)

לפניך רשימה של אזורי תיירות בישראל:

— טבריה

— ים המלח

— ירושלים

— חיפה

א. בחר בשלושה אזורים מן הרשימה.
לכל אזור שבחרת ציין מהו סוג התיירות המאפיין אותו, והסבר מדוע סוג התיירות שציינת מאפיין אזור זה.
שים לב: אין לחזור על אותו סוג תיירות באזורים השונים. (9 נקודות)

(9 נקודות)

ב. עיין במפה שבנספח א, המציגה את מספר הלינות בשנת 2014 במלונות תיירות ביישובים נבחרים.
יש הבדל בין אילת לתל אביב בנוגע למספר הלינות של הישראלים לעומת מספר הלינות של התיירים בהן. ציין את ההבדל בין הערים, והסבר מהו הגורם להבדל זה. (8 נקודות)

(8 נקודות)

ג. כיום אסור לבנות במרחק הקטן מ־100 מטרים מקו החוף. מִנהל התכנון במשרד האוצר מקדם הצעת החלטה להקטין את המרחק שאסור לבנות בו ל־30 מטרים.
הצעה זו מעוררת דילמה. מצד אחד היא תאפשר בנייה והרחבה של מיזמי תיירות, ומצד אחר, בנייה בקרבת הים עלולה לפגוע בסביבה. הסבר כיצד לדעתך יש להכריע בדילמה זו.
הבא שני נימוקים להכרעתך מן התחומים האלה:

— איכות הסביבה

— כלכלה

— תחבורה

(5 נקודות)

(5 נקודות)

2. ירושלים

(22 נקודות)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-www.guyai.co.il · GuyAI

(ראו בנספח: שאלה 2ב – טבלה: שיעור המועסקים בענפים אחדים בירושלים בשנת 2015, נספח ב: המטרופולינים בישראל (2008) – מפה לשאלה 2)

א. ירושלים היא עיר הבירה של מדינת ישראל ומצויים בה מוסדות ממלכתיים רבים.
(1) ציין שמות של ארבעה מוסדות ממלכתיים. (4 נקודות)
(2) בחר שלושה מן המוסדות שציינת, והסבר כיצד כל אחד מהם מבטא את היותה של ירושלים עיר הבירה של מדינת ישראל. (6 נקודות)
(10 נקודות)

ב. בטבלה שלפניך מוצגים נתונים על שיעור המועסקים בענפים אחדים בירושלים ועל שיעור המועסקים בענפים אלה בממוצע הארצי, בשנת 2015.
עיין בטבלה, והסבר את הקשר בין מבנה התעסוקה בעיר לבין היותה עיר בירה. (5 נקודות)
[טבלה]
(5 נקודות)

ג. עיין במפה שבנספח ב, המציגה את המטרופולינים בישראל.
(1) ציין שני הבדלים בין מטרופולין ירושלים לבין מטרופולין תל אביב. (4 נקודות)
(2) הסבר קושי אחד בהתפתחות של מטרופולין ירושלים. (3 נקודות)
(7 נקודות)

3. אקלים מדברי
(22 נקודות)

א. ציין שלושה מאפיינים של האקלים המדברי השורר בישראל. (9 נקודות)
(9 נקודות)

ב. בישראל שורר אקלים מדברי בשתי רצועות עיקריות: ברצועה המזרחית של המדינה (אזור בקעת הירדן וים המלח) וברצועה הדרומית שלה (בנגב ובערבה).
הסבר את הגורם להיווצרות אקלים מדברי בכל אחת משתי הרצועות. (9 נקודות)
(9 נקודות)

ג. אחת הדרכים להתמודדות עם תנאי האקלים המדברי היא בנייה תואמת אקלים.
הצג שיטה אחת של בנייה תואמת אקלים, והסבר כיצד היא מסייעת להתמודדות עם תנאי האקלים המדברי. (4 נקודות)
(4 נקודות)

4. עלייה — אטלס ישראל החדש
(14 נקודות)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

א. עיין באטלס ישראל החדש בעמוד 50, מפה ב — העולים לישראל לפי ארץ הלידה, 1949-1964, ובעמוד 51, מפה ד — העולים לישראל לפי ארץ הלידה, 1990-2006.
בכל אחת מן התקופות ציין מה הן היבשות שמהן הגיעו עולים רבים לישראל.
בכל יבשת ציין את שם המדינה שממנה הגיע מספר העולים הגדול ביותר. (4 נקודות)

(4 נקודות)

ב. המדיניות של קליטת העולים בשנות ה־50 הייתה "פיזור אוכלוסייה", ואילו מדיניות הקליטה משנות ה־90 מתבססת על "קליטה ישירה" של העולים.
(1) הסבר מה הייתה מדיניות "פיזור האוכלוסייה", ומהי מדיניות "קליטה ישירה" של העולים. (6 נקודות)
(2) תאר השפעה אחת של מדיניות "פיזור האוכלוסייה" בשנות ה־50 על המערכת היישובית בישראל. (4 נקודות)

(10 נקודות)

5. תחבורה אווירית — מדרש תמונה

(14 נקודות)
(ראו בנספח: נספח ג: מדרש תמונה – לשאלה 5)

עיין בתמונה שבנספח ג, וענה על הסעיפים א-ב.

א. בתמונה נראה שדה התעופה באילת. תאר שתי השפעות מיקום שליליות של שדה התעופה על העיר אילת. (7 נקודות)

(7 נקודות)

ב. בקרבת פארק תמנע נבנה נמל תעופה חדש על שם אילן ואסף רמון.
נמל התעופה החדש ישמש לטיסות פנים (במקום נמל התעופה באילת), ולטיסות בין־לאומיות (נוסף על נמל התעופה בן־גוריון).
הסבר את התועלת למדינה בהקמה של נמל תעופה בין־לאומי באזור תמנע, והסבר חיסרון אחד בהקמת נמל תעופה בין־לאומי באזור זה. (7 נקודות)

(7 נקודות)

6. מאמר — "רב־שיח בנושא הקונפליקט סביב אנרגיית הרוח בישראל"

(14 נקודות)
(ראו בנספח: שאלה 6 – קטע מתוך המאמר "רב־שיח בנושא הקונפליקט סביב אנרגיית הרוח בישראל")

שים לב!
שאלה 6 מיועדת לתלמידים שקראו את המאמר: "רב־שיח בנושא הקונפליקט סביב אנרגיית הרוח בישראל".
(הראלי, ג' ואחרים [2015]. רב־שיח בנושא הקונפליקט סביב אנרגיית הרוח בישראל. אקולוגיה וסביבה, 6, עמ' 128-137)
קרא את הקטע שלפניך המובא מן המאמר, וענה על הסעיפים א-ב שאחריו.
[קטע]

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

א. (1) הצג והסבר על פי הקטע את המטרה של הגדלת חלקה של האנרגייה המתחדשת במדינות רבות. (3 נקודות)

(2) על פי המאמר כולו הצג מטרה שאינה מוצגת בקטע, להפקת אנרגייה באמצעות הרוח בישראל, והסבר אותה. (3 נקודות)

(6 נקודות)

ב. על פי המאמר, הצג שלוש בעיות מתחום איכות הסביבה שיכולות להיווצר בישראל בעקבות הפקת אנרגייה באמצעות רוח. (8 נקודות)

(8 נקודות)

פרק שני — גאוגרפיה של המזרח התיכון

(28 נקודות) בפרק זה עליך לענות על שתיים מן השאלות 7-10 (לכל שאלה — 14 נקודות).

---

7. אוכלוסייה

(14 נקודות)

א. לפניך רשימה של אזורים במזרח התיכון.

— מזרח כווית (מישור החוף של המפרץ הפרסי)

— דרום מערב תימן (רמת תימן)

— מערב מצרים (המדבר המערבי)

— מזרח ירדן

— עמק הפרת והחידקל

(1) מיין את האזורים שברשימה לשתי קבוצות: קבוצה אחת של אזורים שיש בהם צפיפות אוכלוסייה גבוהה, וקבוצה אחת של אזורים שיש בהם צפיפות אוכלוסייה נמוכה. (5 נקודות)

(2) מכל אחת מן הקבוצות בחר אזור אחד, והסבר סיבה אחת לצפיפות האוכלוסייה שיש בו (סך הכול — שתי סיבות). (4 נקודות)

(9 נקודות)

ב. הצע שתי דרכים שבאמצעותן מדינה במזרח התיכון יכולה לפתח אזור שצפיפות האוכלוסייה בו נמוכה ולמשוך אליו תושבים. (5 נקודות)

(5 נקודות)

8. מים

(14 נקודות)

(ראו בנספח: שאלה 8 – גרף: מים טבעיים במדינות אחדות במזרח התיכון ובצפון אפריקה)

בגרף שלפניך מוצגים נתונים על כמויות המים הטבעיים (מי תהום, נחלים ונהרות) בארבע מדינות במזרח התיכון ובצפון אפריקה בשנים 1992-2014.

עיין בגרף, וענה על הסעיפים א-ב שאחריו.

[גרף]

א. מיין את המדינות המוצגות בגרף לשתי קבוצות לפי כמות המים הטבעיים שיש בהן.
הסבר את הגורם להבדל בכמות המים הטבעיים בין שתי הקבוצות. (7 נקודות)
(7 נקודות)

ב. בגרף נראית מגמת שינוי בכמות המים הטבעיים בשנים המוצגות בו. ציין מהי המגמה, והסבר שני גורמים למגמה זו. (7 נקודות)
(7 נקודות)

9. גלובליזציה
(14 נקודות)

א. הצג שני יתרונות וחיסרון אחד למדינות המזרח התיכון בהשתלבותן בכלכלה הגלובלית. (8 נקודות)
(8 נקודות)

ב. למיקום של טורקיה יש השפעה על השתלבותה בכלכלה הגלובלית.
(1) הסבר מה מיוחד במיקומה של טורקיה. (2 נקודות)
(2) הסבר שתי השפעות של מיקום זה על השתלבותה של טורקיה בכלכלה הגלובלית. (4 נקודות)
(6 נקודות)

10. ערים
(14 נקודות)
(ראו בנספח: שאלה 10 – תרשים: מבנה סכמטי של עיר במזרח התיכון)

א. בתרשים שלפניך מוצג מבנה סכמטי של עיר במזרח התיכון.
(1) בחר שני שימושי קרקע הנראים בתרשים, ולכל אחד מהם ציין גורם אחד מאלה: כלכלי, חברתי, ביטחוני או סביבתי, שהשפיע על מיקומו. (2 נקודות)
(2) הסבר את ההשפעה של הגורם שציינת על מיקומו של כל אחד משימושי הקרקע שבחרת. (4 נקודות)
[תרשים]
(6 נקודות)

ב. באחדות מן הערים במזרח התיכון התפתח דגם עירוני המכונה "עיר־כפר".
הסבר מהו דגם עירוני זה, והצג שני גורמים להתפתחותו. (8 נקודות)
(8 נקודות)

פרק שלישי — ניתוח תופעות יסוד במרחב

(36 נקודות) עליך לענות על שלוש שאלות: על שאלה 11 (חובה), ועל שתיים מן השאלות 12-14 (לכל שאלה — 12 נקודות).
שאלת חובה — ענה על שלושה מן הסעיפים בשאלה זו (לכל סעיף — 4 נקודות).

---

11. צ'ילה ובוליביה — מאפיינים פיזיים ומאפיינים אנושיים

(12 נקודות)
(ראו בנספח: נספח ד: מפה סכמטית של חבל הארץ)

בפרק זה תיבדק יכולתך להתמודד עם שאלות העוסקות בחבל ארץ שלא למדת עליו.
השאלות מתבססות על מיומנויות בגאוגרפיה ועל מיומנויות חשיבה.
המידע הגאוגרפי נתון במפות החבליות והפיזיות שבאטלס, ובמפות העולמיות והנושאיות.
חבל הארץ שהפרק עוסק בו הוא צ'ילה (צ'ילי) ובוליביה.

שאלת חובה — ענה על שלושה מן הסעיפים בשאלה זו (לכל סעיף — 4 נקודות).

א. ציין את מיקומן של צ'ילה ובוליביה באמריקה הדרומית.
ציין את השם של יחידת הנוף שהגבול בין המדינות האלה עובר בה.
(4 נקודות)

ב. במדינות החבל עובר קו פרשת מים.
תאר הבדל אחד בין מאפייני אגן הניקוז שממערב לקו זה לבין מאפייני אגן הניקוז שממזרח לו.
(4 נקודות)

ג. בצ'ילה יש שכיחות גבוהה של רעידות אדמה. הסבר מדוע.
(4 נקודות)

ד. קו הרוחב 40° דרום עובר בצ'ילה.
תאר את ההבדל בתפרוסת האוכלוסייה בצ'ילה בין האזור שמצפון לקו זה לבין האזור שמדרום לקו זה.
הסבר גורם אחד להבדל זה.
(4 נקודות)

12. אקלים

(12 נקודות)
(ראו בנספח: שאלה 12 – קלימוגרפים: איקיקה ופונטה ארנס, נספח ד: מפה סכמטית של חבל הארץ)

בקלימוגרפים שלפניך מוצגים נתונים של שתי ערים בצ'ילה: איקיקֶה ופּוּנטָה אַרֶנַס.
עיין בקלימוגרפים וענה על הסעיפים א-ב שבעמוד הבא.
[קלימוגרפים]

א. (1) ציין את ההבדל בין ממוצע הטמפרטורות של איקיקה לבין ממוצע הטמפרטורות של פונטה ארנס (אין צורך לחשב), והסבר את הגורם להבדל זה. (3 נקודות)
(2) בערים איקיקה ופונטה ארנס משרע טמפרטורות קטן. הסבר מדוע. (4 נקודות)
(7 נקודות)

ב. (1) תאר הבדל אחד בין מאפייני המשקעים של איקיקה לבין מאפייני המשקעים של פונטה ארנס. (2 נקודות)
(2) הסבר את הגורם לכמות המשקעים באיקיקה. (3 נקודות)
(5 נקודות)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

13. אנרגייה

(12 נקודות)

(ראו בנספח: נספח ד: מפה סכמטית של חבל הארץ)

בשנים האחרונות צ'ילה משקיעה משאבים רבים בפיתוח של מקורות אנרגייה מתחדשים.

לפניך רשימה של סוגי מקורות אנרגייה מתחדשים בצ'ילה.

— מים

— גאותרמי

— שמש

בנספח ד מוצגת מפה סכמטית של מדינות החבל, ובה מסומנות הספרות 1-3 המציינות אזורים בצ'ילה.

עיין במפה הסכמטית, וענה על הסעיפים א-ב.

[נספח ד – מפה סכמטית]

א. רשום במחברתך את הספרות 1-3, וליד כל ספרה כתוב את מקור האנרגייה מתוך הרשימה, שמתאים להפיק ממנו אנרגייה באזור זה. נמק את תשובותיך.

(8 נקודות)

ב. כיצד העיקרון של פיתוח בר־קיימה בא לידי ביטוי בפיתוח של מקורות אנרגייה מתחדשים בצ'ילה?

(4 נקודות)

14. אוכלוסייה ורמת פיתוח

(12 נקודות)

(ראו בנספח: שאלה 14 – פירמידות גילים: צ'ילה ובוליביה, 2015, שאלה 14ב – טבלה: מדדי פיתוח (2015))

בפירמידות הגילים שלפניך מוצגים נתונים על מבנה הגילים של אוכלוסיית צ'ילה ואוכלוסיית בוליביה בשנת 2015. עיין בפירמידות וענה על הסעיפים א-ב שבעמוד הבא.

[פירמידות גילים]

א. תאר את מבנה הגילים בצ'ילה ובבוליביה. בתשובתך השתמש במושגים אוכלוסייה תלויה ואוכלוסייה יצרנית. (6 נקודות)

(6 נקודות)

ב. בטבלה שלפניך מוצגים מדדי פיתוח של צ'ילה ובוליביה בשנת 2015.

עיין בטבלה ובפירמידות הגילים וקבע מהי רמת הפיתוח של כל אחת מן המדינות.

בסס את קביעתך על שני נתונים לכל מדינה — אחד מן הטבלה ואחד מפירמידת הגילים (סך הכול — ארבעה נתונים). (6 נקודות)

[טבלה]

(6 נקודות)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

נספח – המקורות והנספחים

נספח א: לינות במלונות תיירות ביישובים נבחרים (2014) – מפה לשאלה 1

[תיאור המפה: מפת ישראל ובה דיאגרמות עוגה ליד יישובים נבחרים. גודל העוגה מציין את מספר הלינות בשנה (עוגות לדוגמה במקרא: 100,000; 1,000,000; 7,000,000 לינות בשנה). כל עוגה מחולקת לשני צבעים: ירוק – לינות של ישראלים; צהוב – לינות של תיירים. קנה מידה: 0–50 ק"מ.

היישובים שבמפה: נהריה, צפת, חיפה, טבריה, זיכרון יעקב, נתניה, הרצליה, תל אביב־יפו, רמת גן, בת ים, ירושלים, אשקלון, מלונות ים המלח, באר שבע, ערד, אילת.

העוגות הגדולות ביותר: תל אביב־יפו, ירושלים, אילת; אחריהן טבריה, מלונות ים המלח וחיפה.

חלוקה משוערת (נמדדה מן המפה): אילת – כ־90% לינות של ישראלים וכ־10% של תיירים; תל אביב־יפו – כ־80% לינות של תיירים; ירושלים – כ־80% לינות של תיירים; מלונות ים המלח – כ־80% ישראלים; טבריה וחיפה – כמחצית ישראלים וכמחצית תיירים.]

נספח א: לינות במלונות תיירות ביישובים נבחרים (2014)

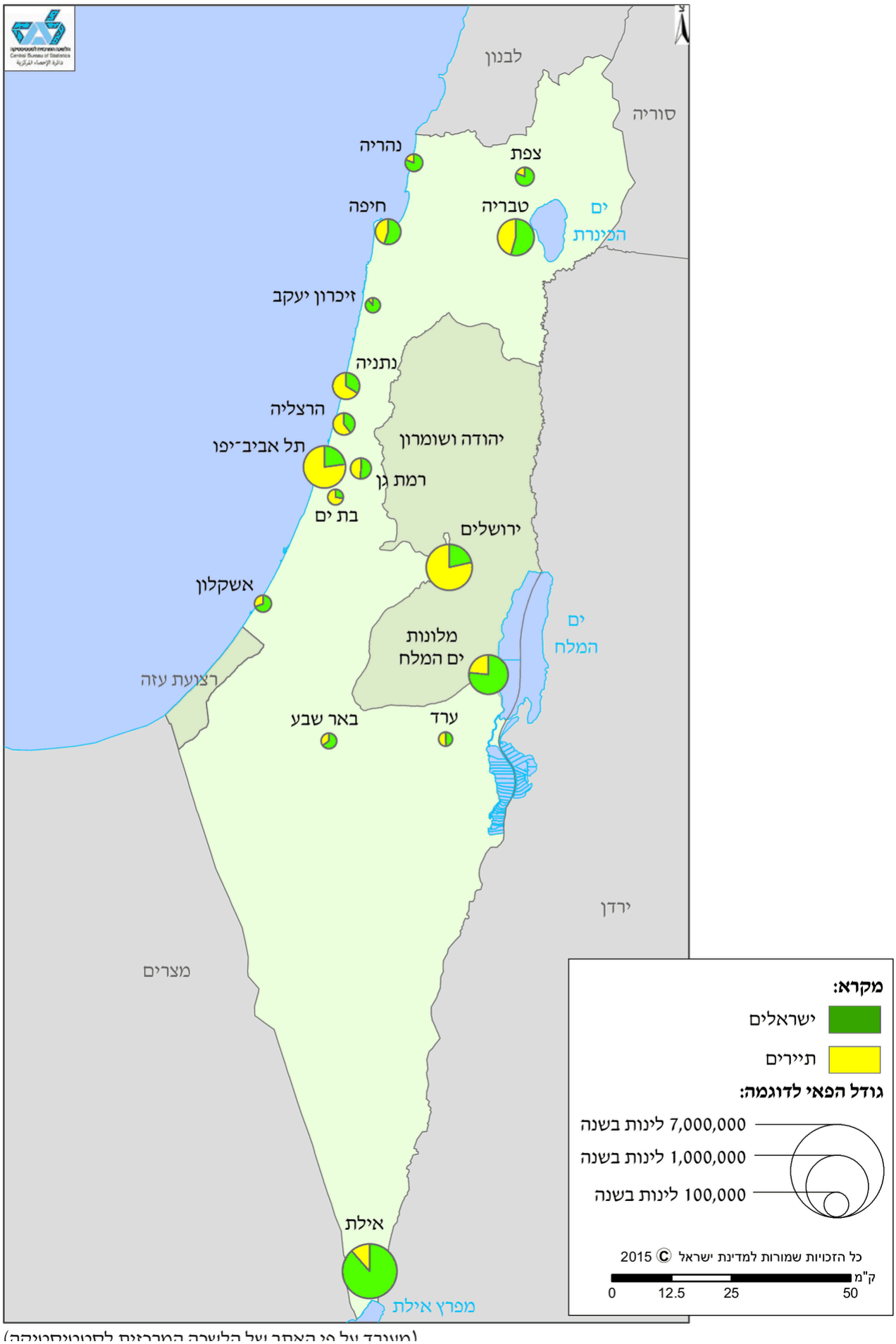

(מעובד על פי האתר של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

(מעובד על פי האתר של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה)

שאלה 2ב – טבלה: שיעור המועסקים בענפים אחדים בירושלים בשנת 2015

ענף התעסוקה	שיעור המועסקים בירושלים (%)	שיעור המועסקים בממוצע ארצי (%)
שירותים ציבוריים ומִנהל	41.2	34.1
מסחר	10.2	11.7
תעשייה	6.2	11.8

(מתוך האתר של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה)

נספח ב: המטרופולינים בישראל (2008) – מפה לשאלה 2

[תיאור המפה: מפת ישראל ובה ארבעה מטרופולינים – חיפה, תל אביב, ירושלים ובאר שבע, ומפת הגדלה של אזור תל אביב–ירושלים. מקרא – מטרופולין: נקודה – יישובים הנכללים במטרופולין; גבול מטרופולין ושמה. גזרות: גבול גזרה; משולש – גזרת יהודה והשומרון – מטרופולין ירושלים; ריבוע – גזרת יהודה והשומרון – מטרופולין תל אביב. טבעות (בגוונים של ירוק): גלעין (ירוק כהה), טבעת פנימית (חאקי), טבעת תיכונה (ירוק בינוני), טבעת חיצונית (ירוק בהיר). דרך לא עירונית – קו אפור. קנה מידה 0–50 ק"מ.

מה רואים: מטרופולין תל אביב משתרע לאורך מישור החוף מצפון לנתניה ועד דרומית לרחובות ומודיעין, ובו כל ארבע הטבעות – גלעין קטן לחוף (תל אביב), טבעת פנימית, טבעת תיכונה וטבעת חיצונית רחבה, עם מאות יישובים; ממזרח לו – יישובים בריבועים בגזרת יהודה והשומרון. מטרופולין ירושלים קטן יותר: גלעין גדול (העיר ירושלים, בירוק כהה) בקצה המזרחי, וממערב לו טבעת חיצונית בלבד (בהרי יהודה ובשפלה), ויישובים במשולשים בגזרת יהודה והשומרון מצפון, ממזרח ומדרום לעיר. גם במטרופולין חיפה ובאר שבע יש גלעין וטבעות.]

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

נספח ב: המטרופולינים בישראל (2008)

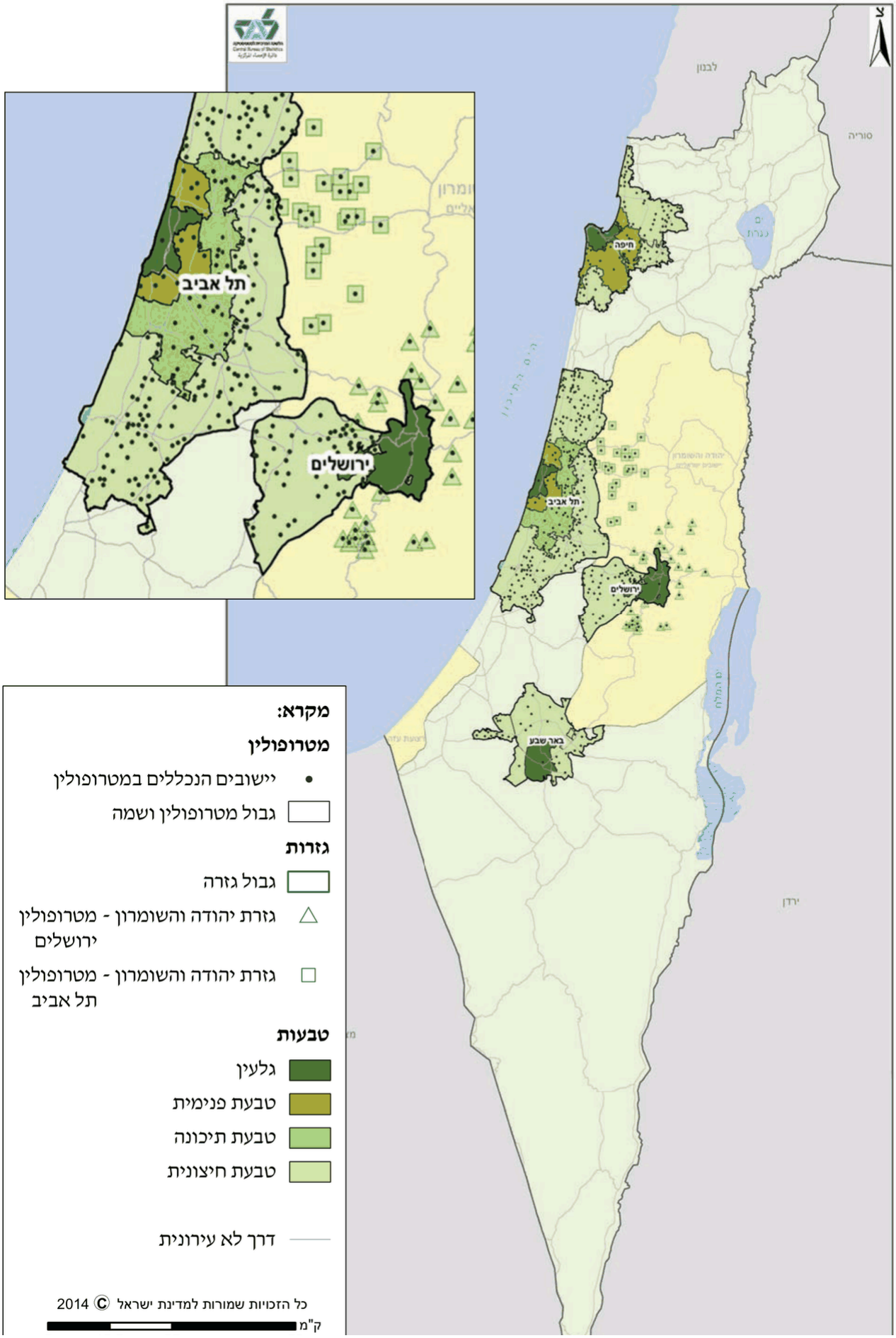

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

(מתוך האתר של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה)

(מתוך האתר של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה)

נספח ג: מדרש תמונה – לשאלה 5

[תיאור התמונה: צילום צבעוני (הודפס על הצד; כאן מוצג ישר). בחזית – משטח עפר רחב, שורת עצי דקל וגדר רשת. מאחורי הגדר – מסלול ההמראה של שדה התעופה של אילת, ועליו מטוס נוסעים קטן עם מדחפים. מאחורי המסלול – בניין הטרמינל, ועליו השלט "Enjoy Eilat" ו"תהנו ב אילת". מיד מאחורי שדה התעופה, בלי שום מרווח – העיר: מלונות ובנייני מגורים רבי קומות, מרכזים מסחריים ושלטים של חנויות. ברקע – הרי אילת החשופים בצבעי חום־אדמדם, ושמיים בהירים.]

שאלה 6 – קטע מתוך המאמר "רב־שיח בנושא הקונפליקט סביב אנרגיית הרוח בישראל"

ההתמודדות העולמית עם משבר האקלים והצורך להפחית את פליטות גזי החממה, שמקורן בעיקר בייצור חשמל ובפליטות מתחבורה ומתעשייה, הביאו מדינות רבות (בעיקר באירופה) להגדלה דרמטית של חלקה של האנרגייה המתחדשת בתחומן. יש חשיבות רבה להצטרפותה של ישראל למאמץ העולמי להפחתת פליטת גזי חממה: ישראל היא צד באמנת האו"ם למאבק במשבר האקלים, ולפיכך עליה לעמוד במחויבויות הפוליטיות והמוסריות המוטלות עליה מתוקף האמנה.

(הראלי, ג' ואחרים [2015]. רב־שיח בנושא הקונפליקט סביב אנרגיית הרוח בישראל. אקולוגיה וסביבה, 6, עמ' 128-137)

שאלה 8 – גרף: מים טבעיים במדינות אחדות במזרח התיכון ובצפון אפריקה

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

[תיאור הגרף: ארבעה קווים, ציר אופקי – השנה (1990–2015; הקווים מ־1992 עד 2014), ציר אנכי – "כמות המים הטבעיים (ממ"ק)", 0–1800. מקרא: קו מנוקד – לבנון; קו מקווקו ארוך – מרוקו; קו מקווקו קצר – ירדן; קו רציף – ערב הסעודית. הערכים אינם רשומים; קריאה משוערת:
לבנון – כ־1,700 (1992), ירידה הדרגתית ותלולה יותר בשנים האחרונות, עד כ־850 (2014).
מרוקו – כ־1,120 (1992), ירידה מתונה עד כ־850 (2014); בסוף התקופה הקווים של לבנון ומרוקו נפגשים.
ירדן – כ־180 (1992), ירידה עד כ־80 (2014).
ערב הסעודית – כ־135 (1992), ירידה עד כ־75 (2014).]

מים טבעיים במדינות אחדות במזרח התיכון ובצפון אפריקה

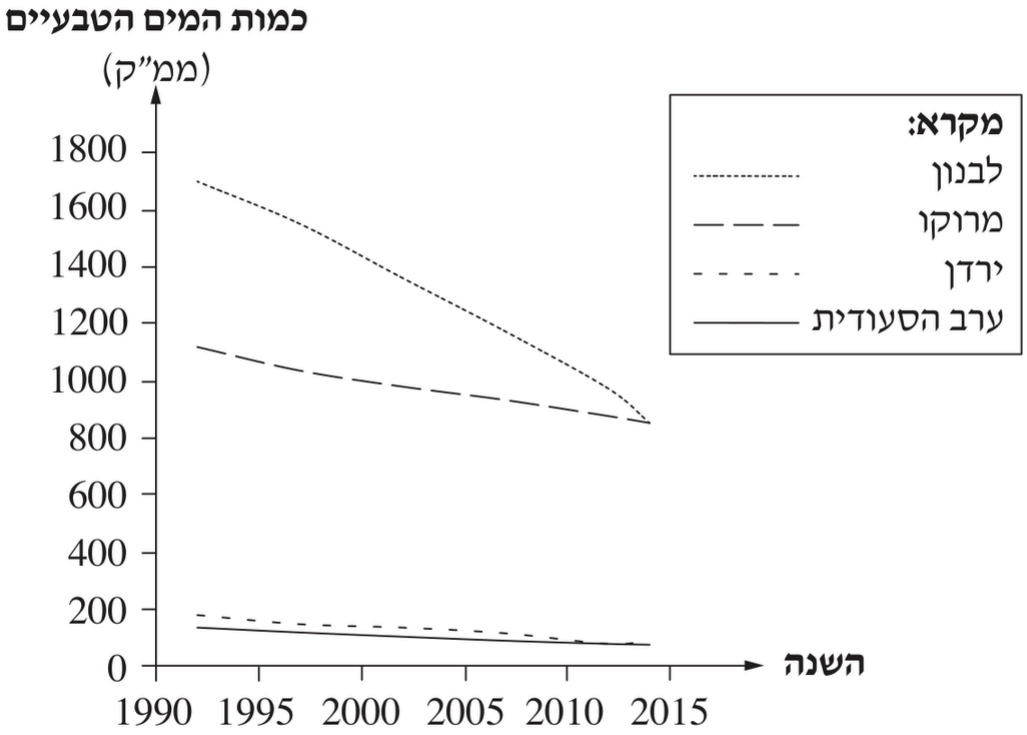

(מתוך האתר של הבנק העולמי)

(מתוך האתר של הבנק העולמי)

שאלה 10 – תרשים: מבנה סכמטי של עיר במזרח התיכון

[תיאור התרשים: עיר בצורת אליפסה, המחולקת לשני חלקים בעזרת מסילת ברזל ותחנת רכבת שעוברות לרוחבה. החלק ההיסטורי המסורתי (למטה): במרכזו עיר עתיקה עגולה המוקפת חומה, ובה שוק (בזאר) במרכז, בנייה מסורתית, ובצמוד לחומה – מבצר. בתוך החומה, בחלקה העליון (סמוך לחומה) – "פרוור מעמד נמוך". מחוץ לעיר העתיקה – אזור מעבר (מגורי המעמד העשיר בעבר) ליד תחנת הרכבת, שני שווקים (בזאר), שכונות עוני משני הצדדים, ושלושה אזורי תעשייה בשולי העיר.
החלק החדש והמודרני (למעלה): במרכזו מרכז עסקים מודרני, מוקף בשולי מרכז העסקים; סביבם – מגורי המעמד הבינוני (בשני הצדדים) ומגורי המעמד העשיר (בקצה העליון, הרחוק ביותר מן העיר העתיקה). ליד מסילת הברזל – מרכז השלטון: משרדי ממשלה, ביטחון ואוניברסיטה.]

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

תרשים: מבנה סכמטי של עיר במזרח התיכון

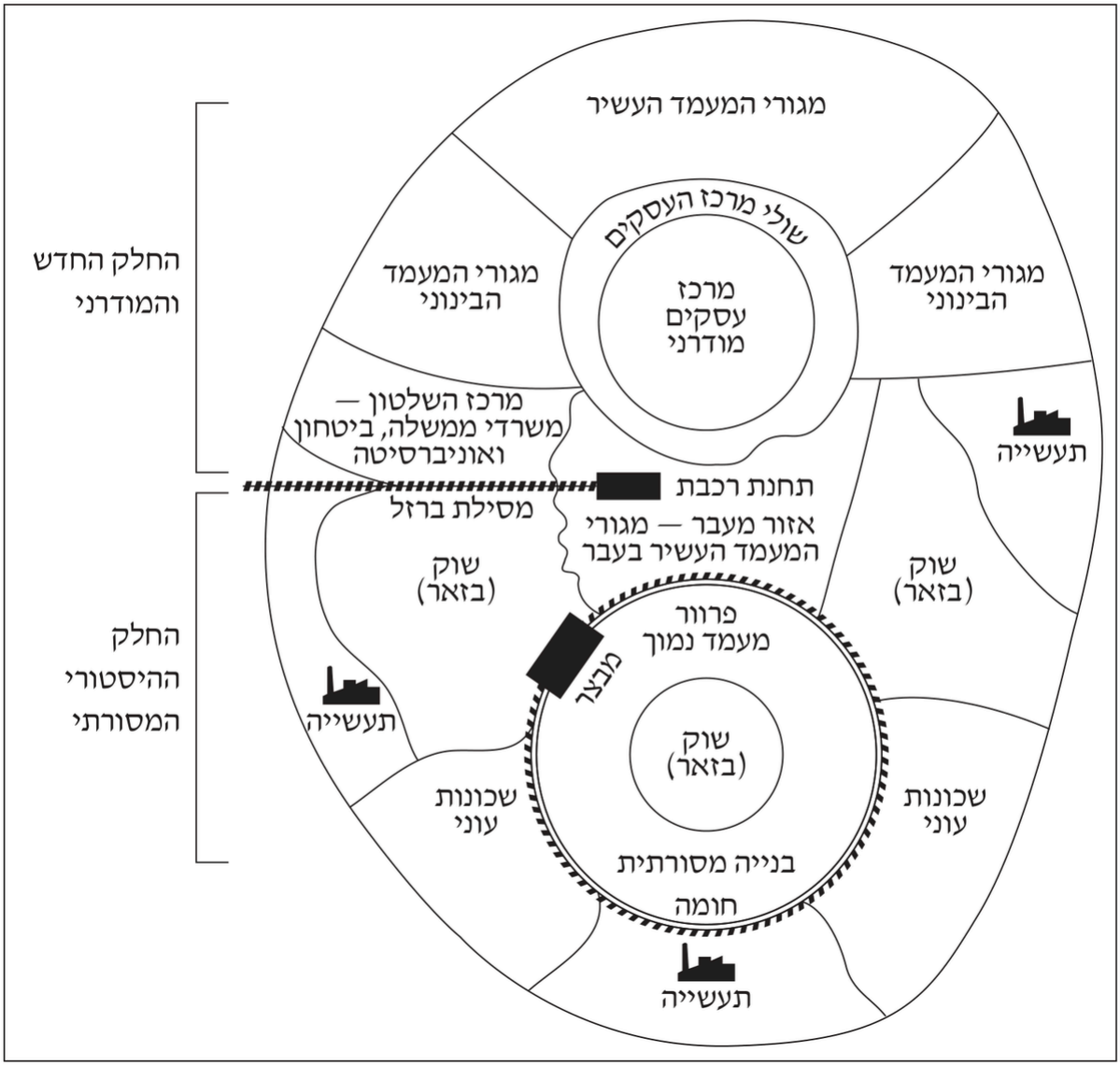

שאלה 12 – קלימוגרפים: איקיקה ופונטה ארנס

[תיאור הקלימוגרפים: שני קלימוגרפים. ציר אופקי – חודשי השנה 1–12. ציר אנכי שמאלי – המשקעים (מ"מ), 0–50; ציר אנכי ימני – הטמפרטורה (°C), 0–35. מקרא: קו – טמפרטורה; עמודות אפורות – משקעים.

איקיקה (למעלה): קו הטמפרטורה כמעט שטוח – הגבוה ביותר בינואר–פברואר (כ־21.5°C) והנמוך ביותר ביולי (כ־15.5°C); ממוצע שנתי כ־18°C; משרע שנתי כ־6°C. אין כמעט משקעים: רק שלוש עמודות זעירות עם ערכים כתובים – יוני 0.3 מ"מ, יולי 0.1 מ"מ, ספטמבר 0.2 מ"מ (סך הכול כ־0.6 מ"מ בשנה); בשאר החודשים 0.

פונטה ארנס (למטה): קו הטמפרטורה נמוך – הגבוה ביותר בינואר (כ־10.5°C) והנמוך ביותר ביולי (כ־1.5°C); ממוצע שנתי כ־6°C; משרע שנתי כ־9°C. משקעים בכל חודשי השנה, בכמות דומה: בין כ־24 מ"מ (ספטמבר) לכ־42 מ"מ (מאי), רוב החודשים 28–32 מ"מ; סך שנתי כ־375 מ"מ.

(הערכים, מלבד הערכים הכתובים באיקיקה, נקראו מן הגרף ומשוערים.)]

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

איקיקה

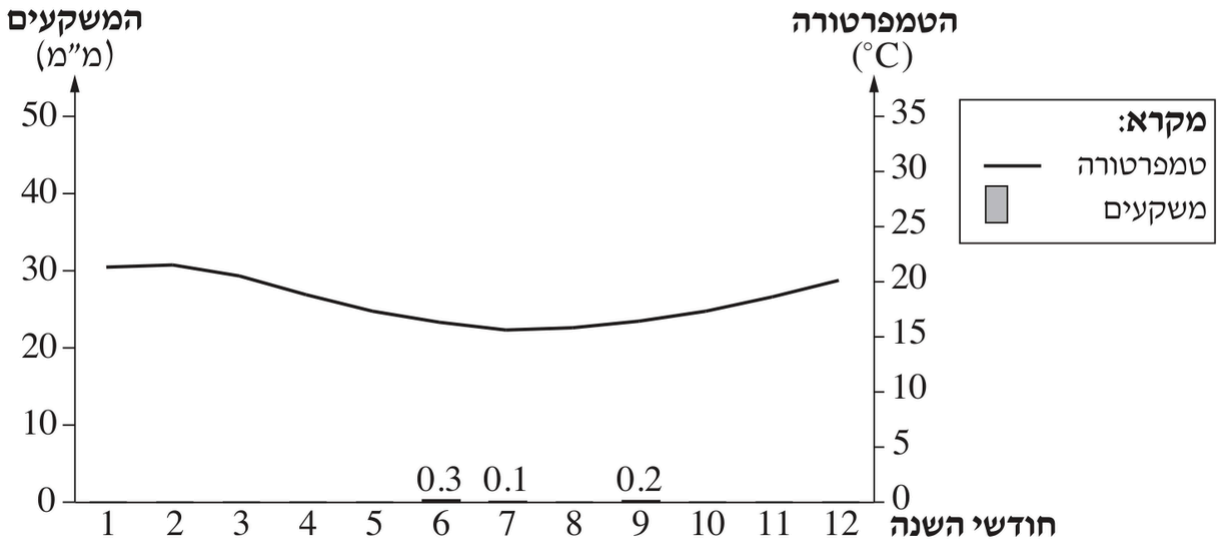

פונטה ארנס

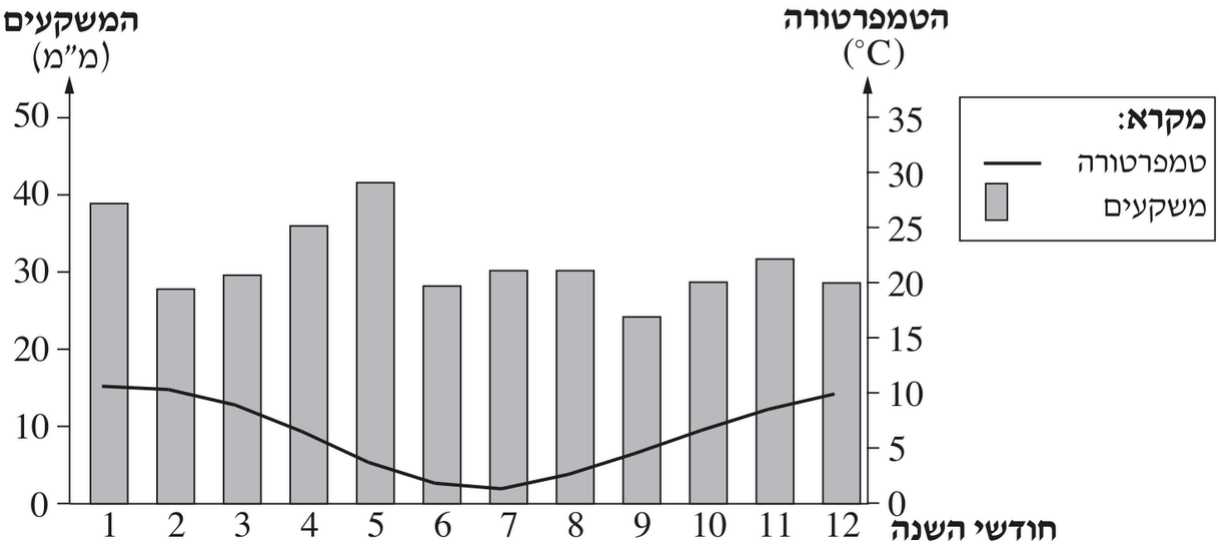

נספח ד: מפה סכמטית של חבל הארץ

[תיאור המפה: מפת קווי מתאר של יבשת אמריקה הדרומית עם גבולות בין־לאומיים (קו אפור), בלי שמות מדינות מלבד צ'ילה ובוליביה. ים – תכלת; יבשה – לבן. כתובים: "בוליביה" (במרכז־מערב היבשת, ללא חוף ים), "צ'ילה" (לאורך החוף המערבי, רצועה צרה וארוכה), "האוקיינוס השקט" (במערב), "האוקיינוס האטלנטי" (במזרח).
מקרא: • עיר; — גבול בין־לאומי; מספר בעיגול – אזור בחבל.
ערים: אִיקִיקֶה (בצפון צ'ילה, על החוף, מעט מדרום לגבול עם פרו); פּוּנְטָה אָרֶנָס (בקצה הדרומי, ליד מצר מגלן).
אזורים: 1 – בצפון צ'ילה, מדרום־מזרח לאיקיקה, בפנים הארץ (מדבר אטקמה, סמוך לגבול בוליביה); 2 – במרכז צ'ילה (בערך בקו הרוחב של סנטיאגו, כ־33° דרום), בפנים הארץ לכיוון האנדים; 3 – בדרום־מרכז צ'ילה (כ־37° דרום, בערך בקו הרוחב של קונספסיון).
בדרום צ'ילה קו החוף מפורץ מאוד – איים רבים ופיורדים.]

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

נספח ד: מפה סכמטית של חבל הארץ

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

שאלה 14 – פירמידות גילים: צ'ילה ובוליביה, 2015

[תיאור הפירמידות: שתי פירמידות גילים – צ'ילה (למעלה) ובוליביה (למטה). במרכז – קבוצות הגיל (0-4 עד 80+); משמאל – גברים, מימין – נשים; ציר אופקי – האוכלוסייה (באחוזים), 0–20 לכל צד (כל צד מסתכם בכ־100%, כלומר האחוזים הם מתוך הגברים ומתוך הנשים). העמודות צבועות בשלושה גוונים: 0-14 – אפור כהה; 15-64 – אפור בהיר; 65 ומעלה – שחור.

צ'ילה: בסיס צר יחסית – כל קבוצת גיל צעירה כ־6.5%–7.2%; הקבוצות הרחבות ביותר הן 20-29 (כ־8%–8.6%); מעל גיל 65 העמודות רחבות יחסית (65-69 כ־3.5%–3.9%; 80+ – גברים כ־1.5%, נשים כ־2.9%). צורה של "כוורת". בקירוב: 0-14 – כ־20%, 15-64 – כ־69%, 65 ומעלה – כ־11%.

בוליביה: בסיס רחב – כל קבוצת גיל צעירה כ־10.5%–11.2%, והעמודות מצטמצמות בהדרגה כלפי מעלה (צורת משולש); מעל גיל 65 העמודות צרות (65-69 כ־2%; 80+ כ־1%). בקירוב: 0-14 – כ־32%, 15-64 – כ־62.5%, 65 ומעלה – כ־5.5%.

(הערכים נמדדו מן הגרף ומשוערים.)]

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

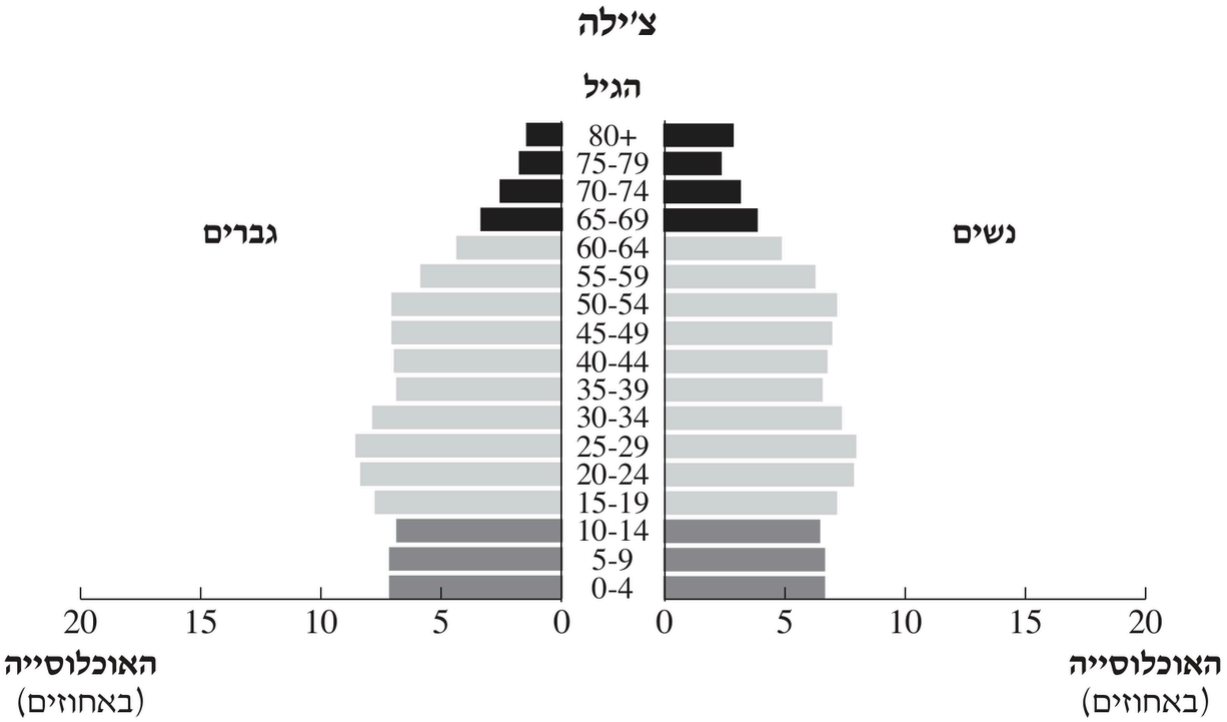

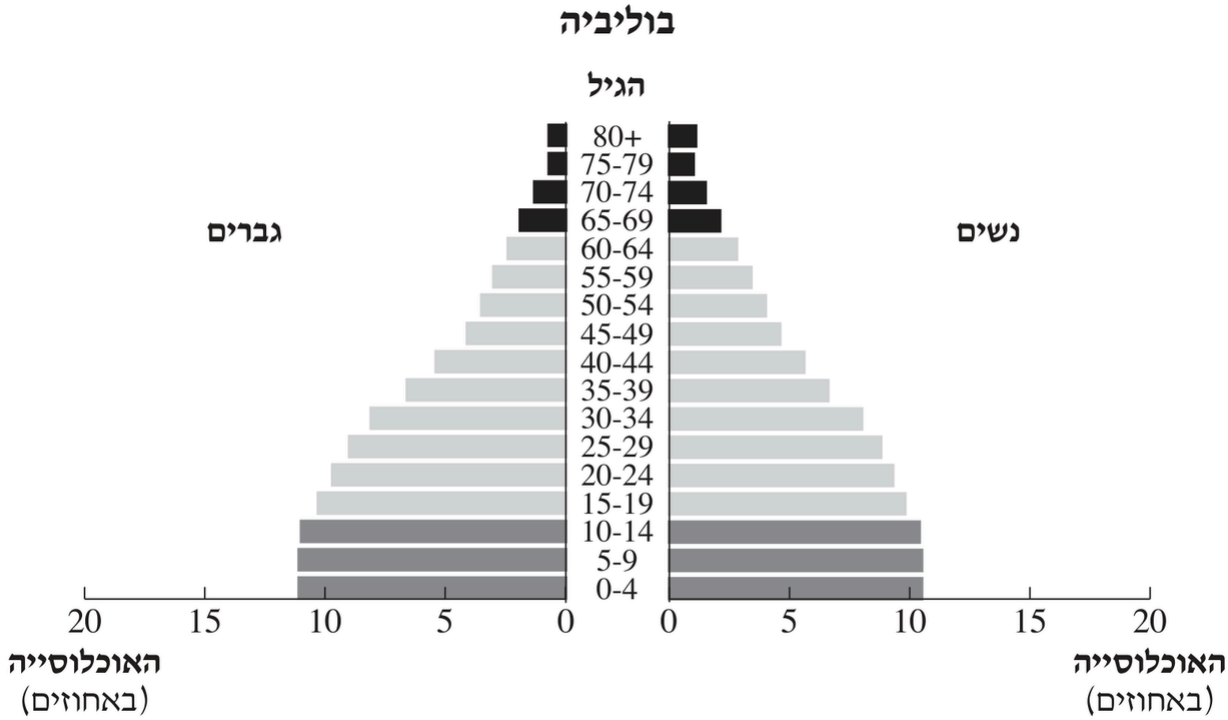

שאלה 14ב – טבלה: מדדי פיתוח (2015)

המדד	צ'ילה	בוליביה
תמ"ג לנפש (בדולרים)	13,384	3,095
תמותת תינוקות (לאלף לידות)	7	31
משתמשים באינטרנט (למאה אנשים)	64	45

(מתוך האתר של הבנק העולמי)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

כל הבגרויות בגאוגרפיה עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/geography